

אפתחה פי בתפילה ובתחנונים

ראש השנה תש"פ יתקדש בעוד ימים ספורים, ואיתו הימים הנוראים • עם ישראל כולו יתכנס בתוך בתי-הכנסיות לתפילות הקדושות • ערב ראש השנה, כינסנו לראיון חגיגי ומיוחד את טובי החזנים המובילים בדורנו: יצחק מאיר הלפגוט, דוד ויינבך, יחיאל נהרי, דובל'ה הלר ומשה חבושה • החזנים, המתפללים כל אחד במקום אחר בעולם, מספרים על ההכנות לתפילה לפני אלפים, על נוסח התפילה המיוחד להם, ומה עושים כאשר הקהל לא מתחבר אל מנגינות התפילה? • **הנני העני ממעש**

אלי שניידר >>

במסגרת 'מבצע שבתות' שהיה בזמנו בחסידות גור, כאשר ה'לב שמחה' שלח אברכים למקומות שונים בארץ, מספר ר' איצ'ה מאיר הלפגוט. "באחד המקומות אני התפללתי לפני העמוד, ואנשי אותו כשליח-ציבור אף בחגים, וכך הכל החל והתגלגל. באותן שבתות, במסגרת המבצע בחסידות, התפללתי בכל מקום את נוסח גור - כי הוא היחיד שהכרתי אז - יחד עם נגיעות מהנוסח הכללי אותן למדתי. "בשנים האחרונות, אני מתפלל בבית כנסת במנהטן, ניו יורק, לפני כ-1,000 מתפללים. במקום ישנם סוגים שונים של מתפללים. יש את המקומיים, המתפללים הקבועים, ויש מתפללים שמגיעים במיוחד מכל מיני מקומות בעולם. אחד מהמתפללים בעבר, למשל, היה ראש עיריית ניו-יורק לשעבר, אד קרץ'". הלפגוט מספר כי "את רוב התפילה אני מתפלל

בעוד ימים בודדים ייכנס ראש השנה תש"פ בפתח, יחד עם אוירת הימים הנוראים. כולנו נתקבץ אל בתי-הכנסת, לתפילות ראש השנה ולאחר מכן תפילות יום-הכיפורים. מי שאמונים על העברת התפילות של עשרות, מאות או אלפי המתפללים שמאחוריהם הישר אל השמים, הם בעלי-התפילה, שליחי הציבור. אחריות גדולה מוטלת על כתפם, להתפלל כראוי, לרגש את הקהל, ולהעביר את תפילות הציבור לריכונו של עולם. כינסנו השבוע את גדולי החזנים ובעלי-תפילה מובילים, מהידועים ביותר, החזן העולמי ר' יצחק מאיר הלפגוט, החזן ר' יחיאל נהרי, החזן ר' דוד ויינבך, החזן ר' דובל'ה הלר, והחזן ר' משה חבושה, ומהם ביקשנו לשמוע על תפילת החזן, והשליחות אותה הוא מעביר במהלך התפילה לפני העמוד. "תחילת קריירת החזנות שלי החלה כאשר הייתי

החזן דובלה הלר

מזה שנים כ"חזן האישי" של הרה"ג יצחק דוד גרוסמן במגדל העמק, ובמשך שנים לא הסכים לוותר על תפילה במחיצתו.

הלר מספר החוויה בת השלושה ימים בשנה (כולל יום-כיפור), אי אפשר לתאר במילים. הרב גרוסמן לקח את הלר, לא רק בשל קולו היפה או החזק, אלא גם בשל היותו בן לחסידי קרלין, והוא ביקש ממנו להתפלל בנוסח קרלין. "זוהי כולל לימוד של 4 שעות של תורה וחסידות וטבילה במקווה לפני התפילה ועוד, אך מבחינתי זה שווה הכל".

במשך שנים קיבל הצעות רבות להתפלל בקהילות יהודיות בעולם, אולם סירב להצעות, עד שלפני חמש שנים קיבל מהגרי"ד גרוסמן את ברכת הדרך ובשנים האחרונות הוא משמש כשליח ציבור בקהילה היהודית ביוהנסבורג. "אבל אין ספק שאני מתגעגע לתפילות במחיצתו של הרב גרוסמן", אומר הלר.

אגב שיחתנו על הצעות מקהילות שונות, כל החזנים אומרים כי מדובר בניסיון של ממש. כל אחד מהם קיבל פנייה מקהילות רפורמיות להתפלל אצלן תמורת כסף רב, ולא רק בימים הנוראים, ולסרב לכאלו הצעות כרוך בניסיון קשה, אך אף אחד מהם לא הסכים כמוכך להופיע או להתפלל במקומות כאלה. **איזה נוסח תפילה אימצתם לתפילות הימים הנוראים לפני העמוד?**

להתפלל ואומרים את המילים רק כי הן כתובות, ואתה אמור 'להגיש' לפנייהם את התפילה כך שהם יבינו אותה. אני משתדל להיכנס בתוך התפילה אל פירוש המילות, ולהסביר לאנשים את מה שהם קוראים. זה עיקר העבודה".

ר' איצה מאיר הלפגוט מוסיף ואומר: "אחרי כל כך הרבה שנים ועם הזמן, באמת הרבה יותר מתשומת הלב שיש לי בזמן שאני עומד לפני העמוד מוקדשת לתפילה עצמה לפני ריבונו של עולם, ופחות מוקדשת אל העול של דעת הקהל מאחוריי, הרבה יותר מהשנים הראשונות בהן ניגשתי כחזן. כמובן שעדיין חשוב לי לדעת אם יש מאחוריי יותר מתפללים או פחות, הרי נאמר 'ברוב עם הדרת מלך' וזה נאמר גם על בעל התפילה, אבל בכל מקרה אני אתפלל באותה חמימות גם כאשר יהיה פחות קהל, בקטעים הראשונים של התפילה".

"קהילה קהילה ומנהגיה"

החזן דוד ויינבך זכה להתפלל במהלך השנים בקהילות גדולות מאד ברחבי העולם, ביניהן בבית הכנסת "תפארת בית דוד" במונטריאול שבקנדה, לפני כ-800 מתפללים, "יאנג יזרעאל" בקווינס-ניו-יורק, בתל-אביב ואפילו באוסטרליה. החזן דובלה הלר, לעומתו, שימש

החזן יצחק מאיר הלפגוט

"בכל יום שישי אבי היה לוקח אותי לביהנ"ס הגדול בירושלים - היכל שלמה, לשמוע את החזנים שם. כששאלתי אותו מדוע הוא לוקח אותי, בתור ספרדי, לחזנים אשכנזים, הוא ענה לי שאם לא אשמע חזנות אשכנזית, לא אהיה חזן מושלם. הוא רצה שאספוג את הצלילים מכולם. כדי לצאת חזן בעל רגש, צריך לשמוע כמה שיותר חזנות, לא משנה מהיכן היא באה. הייתה לו את הראיה לטווח רחוק, וכבר במסגרת לימודי בביה"ס בירושלים הייתי במקהלה, ומאוחר יותר במקהלת 'היכל שלמה'

בנוסח שלי, אותו אני מתפלל כבר הרבה שנים, אך עם זאת אני משלב בתפילה גם מנגינות מסוימות, לפי בקשות מהקהל".

מאיפה ההשפעה שלך?

"אני לא מושפע מחזן ספציפי אחד, אלא מכמה חזנים, בעיקר מהדורות הקודמים. לפני החגים אני מקשיב לאתם חזנים, כמו לרוזנבלט, קוורטין הירשמן ועוד, שהם חזנים מדורות עברו שרוב המנגינות ששרים היום רוב החזנים בעולם, באות מבית-מדרשם. לאלה הקשבתי בעבר, ועדיין אני מקשיב להם היום כשאני רוצה לשמוע קטעים שיעוררו אותי. כך אני שומע גם חזנים מהדור האחרון שמחדשים את אותם קטעים, כמו משה שטרן שמרבה לחדש אותם, או את יצחק השל ז"ל ועוד".

איך נראית אצלך ההכנה לתפילה?

"תהליך ההכנה כשליח ציבור לפני התפילה, הוא אינדיבידואלי מאד לכל בן אדם ובן אדם. כל שנה לא דומה לשנה הקודמת. אבל יש את התכונה וההרגש היהודיים שיש לכל אחד לפני שמגיעים לחגים, והתכונה הזו פועמת באותם ימים בצורה מוגברת אצל שליחי הציבור. לא משנה אם אתה חזן או שליח-ציבור, בכל מקרה לפני החגים אתה לוקח כמה פעמים את המחזור לראות שאתה יודע מה תעשה בכל מקום - הכל כדי להיות מוכן פיזית ונפשית לתפילות. אתה לוקח את המחזור ליד ברצינות, כדי להיות מוכן לתפילות ככל שיותר. בהכנה, ישנן שתי נקודות: האחת היא פיזית, לקחת את המחזור ולעיין בקטעים, והשנייה היא רוחנית; כדי ללכת לחגים צריך להתכונן אליהם כמו כל יהודי, ובעל תפילה צריך להתכונן עוד הרבה יותר. טייס, הרי לא לוקח את מפתחות המטוס לידו כמו שבעל מכונית-פרייבט שלוקח שני נוסעים לוקח אותם. זה בערך אותו הדבר. כשאתה מייצג ציבור גדול, אתה לוקח על עצמך דבר רציני, ומטבע הדברים ההתכוננות הנפשית היא רבה יותר מאדם רגיל.

"ויש גם הכנה אישית, בעיקר הסתכלות בעצמך, והבטה רבה בפירוש המילות. אני משתדל להיכנס יותר אל תוכן התפילה ופחות למנגינות שלה. כל זה, כדי להצליח להעביר לכל המתפללים את פירוש המילות, שאלו שלא מבינים יבינו את מה שהם אומרים. יש מתפללים שלא יודעים

החזן דובלה הלר בחזרות

החזן יחיאל נהרי

החזן דוד ויינבך

פשוט שליחות שלי שם. שאלתי בזמנו את מרן הגר"ע יוסף זצ"ל אם אוכל להיות במקום אחר בתקופת החורף והוא אמר לי שיש לי אחריות: 'אם אחד מהם לא יבוא לתפילה כי אתה לא נמצא, זו אחריות גדולה, ואתה לא יכול לקחת אותה על כתפך'. אני מאד נהנה ממה שאני עושה ואוהב את הקהילה שם. יש לי זכות להיות שם החזן".

כשנהרי נזכר בדמותו של מרן הגר"ע, הוא מתרפק בגעגועים: "הייתי הרבה פעמים בשבתות אצל הגר"ע יוסף בביתו. בכל הזדמנות שהייתי מקבל טל' מבנו הגר"ר משה לבוא לשמח את הרב, הייתי רץ אליו, בבחינת עבד לפני קונו. כל נשכח את זה שהרב היה בקי בכל מכמני תורת המקאמים, והוא היחיד שאני יכול להגיד שכל חזן פשוט היה נהנה לשבת איתו, בייחוד בשטח המוזיקלי, כי הוא היחיד שמבין לדעת מה החזן עשה בדיוק. השאר יודעים אם האוכל טעים, אבל הרב היה יודע גם מה כולל האוכל שאתה מגיש לו. הוא כ"כ היה מבין בזה, שאי-אפשר לעשות טעות לידו. הרב גם מאד אהב חזנות, ודרש ממך לעשות בדיוק את המקאם שצריך".

איך אתה מכין את עצמך לעמוד התפילה?

"אני לא עושה שום הכנה פיזית לפני הימים הנוראים. שאל אותי פרופ' לאף-אוזן-גרונ: איך אתה מתכונן למעמד להיות חזן לפני אלפי אנשים? אמרתי לו: אני לא שר מהקול שלי, אלא אני שר מהלב, וברגע שאתה שר באמת מהלב, לא משנה באיזה מצב אתה פיזית, הקול יוצא לבד. מבחינה רוחנית, היארצייט של אבי יוצא שבוע לפני ר"ה ואני קבוע כאן בארץ בתקופה זו, ויוצא לסליחות בכל לילה בכל הארץ. אני גם הולך לכותל ושומע את פיוטי ראש השנה ממוריי, מקבל בזה טעם של שנים עברו, וזה מכניס אותי לאווירת הימים הנוראים".

כשאני שואל את ויינבך ואת הלר איך הם מתכוננים לתפילה לפני הציבור, אומר דובליה הלר: "מצאתי שהדרך הכי טובה להתפלל, היא להבין את המילים ואת התפקיד שלך. אחרי לימוד טוב לפני התפילה, אתה מרגיש אחרת וניגש אחרת לתפילה. כמובן שמבחינת התכנונות גשמית, אני עושה חימום קולי לפני התפילות".

בגיל 5, אבי ע"ה לקח אותי לשירת הבקשות בירושלים בבית-הכנסת בבא תמא בשכונת הבוכרים, שם הייתי שנתיים-שלוש ולמדתי את רזי הפיוטים וה'מקאמים' מיגאל בן חיים, שהיה המורה שלי. משם עברתי לביהכנ"ס 'אוהבי ציון', שם למדתי אצל כמה מורים נוספים ושם הייתי כמה שנים טובות. מאוחר יותר הלכתי גם לביהכנ"ס 'עדס' בנחלאות, שם למדנו כבר מפי ה'גדולים' ממש. במקומות אלה החזירו בי את אהבת-השירה. לקום באמצע הלילה, ב-3 בבוקר בתקופת החורף, זה לא דבר קל לילדים, שבדרך כלל ישנים אז. אבל החזירו בנו את האהבה לזה, וגם אני אהבתי לקום בשביל שירת הבקשות, כי לולי האהבה לזה - לא הייתי קם. אבי ראה בי את הפוטנציאל והשקיע בי, והלכנו לכל החזנים, ספרדים כאשכנזים כאחד.

"בכל יום שיש אבי היה לוקח אותי לביהכנ"ס הגדול בירושלים - היכל שלמה, לשמוע את החזנים שם. כששאלתי אותו מדוע הוא לוקח אותי, בתור ספרדי, לחזנים אשכנזים, הוא ענה לי שאם לא אשמע חזנות אשכנזית, לא אהיה חזן מושלם. הוא רצה שאספוג את הצלילים מכולם. כדי לצאת חזן בעל רגש, צריך לשמוע כמה שיותר חזנות, לא משנה מהיכן היא באה.

הייתה לו את הראיה לטווח רחוק, וכבר במסגרת לימודי בביה"ס בירושלים הייתי במקהלה, ומאוחר יותר במקהלת 'היכל שלמה'. במקביל, סבי לימד אותי את קריאת התורה, הטעמים ואת שאר מקצועות החזנות, וכך ספגתי מכולם". נהרי משמש כבר שנים רבות, בימים הנוראים, כחזן בארה"ב, בקהילה סורית בדיל שבניו ג'רזי. "שם אנו נמצאים בתקופת הקיץ, כולל החגים, ואילו בחורף אני נמצא יחד איתם במיאמי המבוגרים שבהם עוברים למיאמי לתקופת החורף, מסוכות עד פסח, ואני בא איתם ומשמש להם גם שם כחזן.

"לפני הקהילה בדיל, הייתי חזן בקהילת 'שערי ציון' בברוקלין, הקהילה הספרדית הכי גדולה שם, ושימשתי שם 8 שנים כחזן. גם בתקופה הזו, בתקופת הקיץ כולם היו נוסעים לדיל והייתי נוסע איתם. גדלתי ונבנית עם הקהילה הזו בדיל. הקהילה הזו אצלי היא לא רק מקום עבודה, אלא זו משפחה אחת וזו

"להבדיל מתפילות בשבתות רגילות, לראש-השנה צריך הכנה מיוחדת, כי עברה כבר שנה שלמה מראש השנה הקודם, ואתה לא נמצא בתוך זה כעת. מהסיבה הזאת אני עובר על המחזור, ומשנן לעצמי שיש לי כעת תפקיד חשוב, כי אתה צריך לעורר את המתפללים. אני עובר גם כמה פעמים על הנוסח, ועוד משהו חשוב: תמיד לחדש, לעצמן משהו חדש, גם בקשר למנגינה, וגם בפירוש המילים"

לקום בשלוש לפנות בוקר

החזן והפייטן ר' יחיאל נהרי, מוביל מזה עשרות שנים את עולם החזנות והפיוט הספרדי, ונחשב לגדול החזנים והפייטנים. נהרי: "כבר כשהייתי

ויינבך: "צריך להבדיל בין נוסח לבין המנגינה: הנוסח הוא מסיני ואסור לשנות אותו, ולעומתו יש את המנגינות שמתעדכנות. תפקידו של החזן הוא לעשות שיעורי-בית, כי חלק חשוב מאד בתפילה כדי שהקהל ירגיש מחובר - הוא שהם יתחברו למנגינות. בעבר התפללתי ב'יאנג יזרעאל' בניו יורק, ובשנה הראשונה שהתפללתי שם, ראיתי שאני לא מכיר את המנגינות שלהם. אז הלכתי לזקני הקהילה, שלימדו אותי את כל המנגינות, וכך כל הקהל היה איתי. בנוסף, כחזן, אני משלב גם קטעי חזנות במהלך התפילה, למרות שהיום יש פחות קטעים כאלה בתפילה, ובעיקר מוכרים ופחות 'כבדים' כי אנשים לא אוהבים להאריך מידי. אבל, למשל, כאשר התפללתי בעבר בבית-הכנסת הגדול ברמת גן, היו מבקשים ממני דווקא הרבה חזנות, כמסורת הקהילה. כלומר, קהילה קהילה ומנהגיה".

הלר: "תושבי מגדל העמק הם הקהל שלי, ובשנים האחרונות אירע שם שינוי לטובה, כאשר נוצר שם גרעין תורני גדול. הנוסח שלי הוא בסיסי. זכיתי למורה הטוב ביותר, החזן משה שטרן, ממנו קיבלתי עשרות רעיונות, מנגינות ושילובים שיתאימו לקהל. קשה לשנות בתפילה עצמה בכל שנה, משום שזה עוזר בתפילה לראות שהקהל שר איתך את מה שהוא התרגל ומכיר. אני נותן גם קטעי חזנות מפעם לפעם בתפילה, הלא יש אנשים שהגיעו מחוץ לעיר במיוחד בשביל זה, ואת התפילה עצמה אנחנו מסיימים גם בגלל זה מאד מאוחר. מאידך, הרב גרוסמן עצמו מבקש שאתפלל במהלך הנוסח כמה שיותר בנוסח קרלין. באשר לחזנות עצמה, הייתי בעבר כמה שנים במשרה מלאה במונטריאול, שבת אחרי שבת, ושם היה בית-הספר המעשי שלי".

מאיזה חזנים או נוסחים הושפעתם במיוחד?

ויינבך: "אני הדור המקשר בין הדור הקודם של החזנים לדור הצעיר. למדתי במכון תל-אביב, שם לימדו אותנו בעיקר החזן יצחק השל ז"ל, אצלו למדתי כמה שנים פעמיים בשבוע. הוא מאד הקפיד על הנוסח השורשי, ועד היום אני משתמש בזה הרבה. כמו כן, למדתי לבצע קטעי חזנות מנפתלי הרשטיק, וזה עוזר לי עד היום".

החזן משה חבושה

זצ"ל, הוא מספר: "למעשה מגיל 17 כבר הייתי אצל הגר"ע יוסף. בכל השמחות במשפחתו הייתי מנגן עם העוד ושר בביתו. בזמנו, הרבנית מרגלית ע"ה הייתה מתקשרת אליי ואומרת: 'תבוא, יש אירוע'. הייתי בא ורואה בביתו את האורחים הדגולים, כמו מרן הגרי"ש אלישיב הגר"ב זולטי והגרש"ז אויערבך, כולם זצ"ל. הם היו יושבים כאורחים, והגר"ע היה משרת אותם. מגיש לפנייהם אוכל ושתייה. האירועים הללו היו משהו רוחני מאד.

"בכל מוצאי-שבת אחרי הדרשה ביזדים היה הגר"ע בעצמו אומר את הסליחות. אחר-כך אמרו שהוא צריך משהו שיעזור לו, ואני באתי. באחת הפעמים הוא אמר לי: 'היכן אתה חזן? תבוא אצלי!', ואמרתי לו - בשמחה. וכך התחלתי לשמש כחזן בבית-הכנסת של הגר"ע, כאשר אני מוותר על סכום גדול של כסף שהציעו לי מחו"ל.

"באחד מראשי השנה האחרונים בחיי של מרן, הייתי חזן אצל הגר"ע, ואף תקעתי אצלו בשופר את מאה הקולות. ביום הראשון הייתי בקידוש עם הרב, וביקשתי ממנו שיברכני. הרב מיד קפץ ממקומו ונישק אותי. אמר לי אז השר דאז אלי ישי: 'ראה איך אתה משמח את הרב, לאיזו רמה הגעת'.

"קשה לתאר את בכיותיו של הגר"ע ביום-כיפור. כשהיה אומר 'ביטלנו תורתך ימים ולילות', הוא היה בוכה כאילו שהוא, שלא היה מבטל זמנו דקה אחת, ביטל תורה. בראש-השנה האחרון בו הייתי אצלו, הוא עשה קידוש ואכל במשך דקה קצרה, ומיד רץ ללמוד תורה. לפני התקיעות באותו ראש השנה, הוא סימן לי לעצור כי ברצונו לדרוש מספר מילים. כל שיחת המוסר הקצרה הזו, הייתה על נושא ביטול תורה ושזה העוון הכי גדול.

"והמעניין היה, שאפילו בראש השנה ויום-כיפור, כשהיינו מתפללים עם הגר"ע יוסף, היתה הרגשה של שמחה רוחנית. בפרט במוצאי יום-כיפור, אז היינו חשים תחושת התעלות גדולה שסיימנו עם כל מצוות ומנהגי הימים הנוראים, כמו גם תקיעות השופר ואמירת הסליחות. לא ניתן להסביר את התחושה, אותה מרגיש רק מי שזכה להתפלל במחיצתו של הרב". ■

כשחבושה מאזין ליוסלה רזונבלט

ר' משה חבושה, עומד גם הוא עשרות בשנים בשורה הראשונה של טובי הפייטנים והחזנים בעולם. שימש במשך שנים רבות כחזנו האישי של מרן הגר"ע יוסף זצ"ל בתפילות בביתו. על התחלת הקריירה הוא מספר: "כשהייתי ילד בן 10, הייתי הולך בלילות שבתות החורף, לשירת הבקשות כמנהג הספרדים בשכונת הבורכים. לאחר פעמיים-שלוש כבר אמרו לי שאני סולן טוב ושר נכון ויש לי קול יפה. נתנו לי אז לשיר כל מיני קטעים, ולאט לאט גדלתי, והתחלתי ללמוד בכוחות עצמי חזנות ספרדית.

"לימים, ביקשו אותי כחזן בחו"ל. בגיל 23 כבר ניגשתי כחזן בראש-השנה ויום-הכיפורים בבית הכנסת 'שער ציון' בברוקלין, ניו-יורק, בו התפללו כמה מאות אנשים. נציגי בית-הכנסת באו כמה חודשים לפני כן לירושלים וחיפשו עבורם חזן, וכשפגשו אותי שאלו אם אני מוכן לבוא לניו-יורק, כאשר השבתי בחיוב, ביקשו ממני להשמיע קטע בנוסח שלנו, ואז בחרו בי כחזן שלהם". לצד עולם הפייטנות, מספר חבושה, "אני מאד מחבב את החזנות האשכנזית, ובמיוחד מאד אוהב את יוסל'ה רזונבלט. הלכתי לפני מספר ימים ל'גל-פז' ואמרתי להם שאני רוצה את כל הדיסקים של יוסל'ה, וקיבלתי מהם במתנה את כל המנגינות הקיימות של יוסל'ה. אני אוהב בפרט את 'הנני העני ממעש' שלו, אך גם את שאר מנגינות הימים הנוראים. בשבתות-שמחה בהן אני מופיע, אני אף נוהג ב'מודים אנחנו לך' להכניס את הקטע של פינצ'יק על המילים הללו".

איך נראית אצלך ההכנה לראש השנה ויום כיפור?

"יש אדם שישר מגיע לימים הנוראים בלי סליחות והכנות, לאדם כזה אין שום טעם בראש השנה ויום-כיפור. אנחנו, ב"ה אומרים סליחות בכל יום במקום אחר. אני רואה את הרחוקים שבאים לסליחות בכל מקום. אין לך הכנה גדולה מזו להגיע לימים הנוראים. אף אחד לא יכול להרגיש את הטעם שאנחנו מרגישים".

על הקשר החזק למרן הגר"ע יוסף

החזן יצחק מאיר הלפגוט

ולהתפלל מהלב - תראה שהקהל יאהב את התפילה שלך". הלר מבקש להוסיף: "יש שיר במהלך התפילה שאתה שר לאורך שנים, ואתה מרגיל את הקהל שלך לשמוע משהו מסוים, והם מחכים לשמוע אותו. אבל לעיתים, אתה שומע לפני הימים הנוראים איזה רעיון חדש ומאד יפה שאתה יכול לבצע במהלך התפילה, ואתה רוצה לשנות קטעים מסוימים, למרות שהקהל אוהב פעמים רבות את מה שהוא שומע מידי שנה והתרגל אליו. הפיתרון לזה, לדעתי, הוא לקחת מכל הקטעים היפים החדשים שאתה רוצה להכניס, שני קטעים בלבד, נניח, ורק אותם לשיר במנגינה החדשה, כשאת כל השאר להשאיר בנוסח שהרגלת אותם. אפשר גם לנסות את המנגינה החדשה ביום הראשון של ראש-השנה, ואם הקהל לא התחבר - לחזור לישנה ביום השני של ראש-השנה".

תמיד צריך לדעת לאלתר במיידית, ולהיות עם יד על הדופק, מסכם דוד ויינבך.
אלו קטעים בתפילה מרגשים אתכם, אישית, במיוחד?
ויינבך: "הכל מרגש אותי, אבל אצלי השיא הוא תפילת נעילה של יום-כיפור, אז יש העניין של 'פתח לנו שער בעת נעילת שער'. בית-הכנסת אז גם מלא בציבור, שחלק ממנו לא מגיע לשאר התפילות, ואתה מנסה אז לסחוט את הלימון ואת הרגש שלך ושל המתפללים, ובמיוחד בפיוט 'יהי רצון... שומע קול בכיות' במהלך תפילת הנעילה".

הלר: "כאשר יוצא צום יום-הכיפורים, כולם בדרך-כלל רוצים כבר לסיים וללכת לאכול ולשתות. בזמן הזה יש גם המון רב שבא לשמוע את תקיעת השופר שמסיימת את היום הקדוש. בדיוק בזמן הזה, הגרי"ד גרוסמן נוהג מידי שנה למסור דרשה מיוחדת ומרגשת, לסיכום הימים הנוראים, והוא תמיד מצליח לגעת בכל לב מהמתפללים. ואז, אני מגיע לשיא ההתרגשות האישית שלי בצעקה 'שמע ישראל'. אחריי, אני שומע צעקה מהקהל של 'שמע ישראל', שלא שמעתי אפילו בקרלין, שידועים בזעקות השמימה. זה רגע שסוגר את הימים הנוראים כפי שצריך, ובהתרגשות רבה בתוך הלב".

ויינבך: "להבדיל מתפילות בשבתות רגילות, לראש-השנה צריך הכנה מיוחדת, כי עברה כבר שנה שלמה מראש השנה הקודם, ואתה לא נמצא בתוך זה כעת. מהסיבה הזאת אני עובר על המחזור, ומשנן לעצמי שיש לי כעת תפקיד חשוב, כי אתה צריך לעורר את המתפללים. אני עובר גם כמה פעמים על הנוסח, ועוד משהו חשוב: תמיד לחדש לעצמך משהו חדש, גם בקשר למנגינה, וגם בפירוש המילים".

איך חזן או בעל תפילה, הנושא משרה חשובה, יכול לנטרל את התחושה שהוא מתפלל לפני הקהל כביכול, ולהתפלל לפני הקב"ה?
הלר: "ההכנה לכך היא שאתה לא רואה את האנשים המתפללים איתך בבית-הכנסת כקהל, אלא אתה חושב על ראש השנה, ועל כך שאנו מתכוננים כעת ליום-הדין ולכל מה שהוא יכול להביא אתו. היו לי שנים בהן לא הייתי בשיא הכושר הקולי שלי, אבל זה היה דבר שולי, מכיוון שהרגשתי שכעת העבודה שלי היא להיות שליח-ציבור ולא זמר". ויינבך: "השאלה הזו היא שאלה חשובה. ההגדרה הידועה של התפילה לפני הציבור, היא 'אימתא דציבורא', וברור שיש את זה לפעמים. בעבר הייתי מתרגש יותר, אך ככל שהשנים עוברות, ההתרגשות הזו מהקהל הולכת ופוחתת, ואז אתה פנוי לחשוב יותר על הנוסח ולהתכוון בו, ולדבר לפני הקב"ה, להיות עורך-הדין של הקהל ששלח אותך, וזה עוזר מאד לתפילה".

מה עושים בעת שהכנתם קטע מסוים בנוסח, אך אתם שמים לב שהקהל לא מתחבר אליו?

הלר: "בתחילה הייתי מתאכזב כשהייתי שם לב שהקהל לא מתרגש או מתחבר מידי לקטעים שחשבתי שהוא מאד יאהב והכנתי במיוחד, והייתי מרגיש שאני מטריח אותם להקשיב למה שהם לא רוצים. עם הזמן, הבנתי שהכל תלוי בי: אם אני אתלהב ואתרגש בקטע מסוים, הקהל ישים לב לכך ויתרגש גם הוא. ומראש אני בוחר קטעים שיוכלו להתאים לקהל".

ויינבך: "אני נתקל בבעיה הזו, של קהל שלעיתים לא מתחבר למה שהכנת, והתפקיד שלי הוא למצוא לכך פיתרון. אני חושב שדברים שיוצאים מהלב נכנסים אל הלב, ואם תנסה לשיר

עיריית פתח תקוה
PETACH TIKVA

הקהילה היהודית בפ"ת

בית הספר המרכזי
לחזנות
בפתח תקוה

בניהולו של מאסטר אלי יפה

נפתחת ההרשמה
לשנת הלימודים תש"פ

צוות המורים:

מנחם בריסטובסקי | ישראל רנד | יוסי שוורץ | יחזקאל קלאנג | אברמי רוט

צוות מורי האקדמיה לפיתוח קול:
אנגס מסיני | אנה סקבינסקי | דנה גלור | ד"ר יוסף ארידן | נח בריגר

פתיחת שנת הלימודים: חשוון תש"פ נובמבר 2019

להרשמה ותיאום:
יצחק ראשי - מנהל בית הספר לחזנות | 050-7219916

השנה תפתח
כיתת בוגרים
עם תוכנית לימודים
עשירה ומגוונת

חזנות לומדים בבירת החזנות

גילה בן נאים
ראש האגף לתרבות יהודית

רמי גרינברג
ראש העיר

פליטאל איזנטל
הממונה על המועצה הדתית

האגף לתרבות יהודית
פתח תקוה קובץ של עיריית פתח תקוה

REANOT
The Jewish Music Institute

האגף לתרבות יהודית
המשרד להספורט

האגף לתרבות יהודית
המשרד להספורט

האגף לתרבות יהודית
המשרד להספורט

כך מתחילים

שנה
טובה

עד 40%
הנחה

על כל החנות!
כולל הקולקצייה החדשה!

ברון כובעים
מיטב כובעי האיכות העולמיים
Baron Hatters

טלפון רב קווי: 1599-578-946

בני ברק חנות המפעל: ר' עקיבא 52 בפסאג' | סניף חדש! ברח' שלמה המלך 29 | ירושלים: רח' יחזקאל 7 פינת חגי אלעד: מרכז מסחרי נחלת יצחק קומת המותגים קומה 2 | מודיעין עילית: רח' רשב"י 7 (מול המעלית) ביתר עילית: רח' 6 כיכר העיר | בית שמש: רח' ערבות הנחל 9 (מתחת ל"יש") | אשדוד: רח' יגאי במרכז המסחרי (מעל בו-בז) חיפה: רחוב ארלוזורוב 9, טלפון: 04-8268800 | נתיבות: רמב"ם 13 פינת רח' ירושלים טל: 08-6659000

הן כבר יודעות
לצלם
ומה איתך?

מספר
המקומות
מובל

בשורה משמחת
בקרוב נפתח קורס נוסף הזדרזי להרשם!
הקורס הינו בקבוצות קטנות עם דגש ויחסי אישי
קבוצה ללימוד צילום בצורה חוויתית ומהנה
על ידי אחת הצלמות המובילות בתחום

SARA TZABARI
PHOTOGRAPHY

הכרת המצלמה | חשיפה | קומפוזיציה
צילומי חוץ | תאורה נכונה | זווית צילום ועוד...

לפרטים והרשמה
052-6102024

ODELT.